

P1073

ŽEPNI ČASOPIS V ŠT.
ČETRTEK, 30. NOV. 1944

6

IZPOD TRIGLAVA

IZDAVA:

JESENIŠKO
BOHINJSKI
ODRED

ARJANS

NAŠ KOMANDANT MILČE ODHAJA!

Kakor blisk se je raznesla novica, da je prispela depeša, na podlagi katere bo moral oditi na novo službeno mesto naš komandant, tovariš Milče. Sleherni izmed nas je bil presenečen, da nas mora v tako kratkem času zapustiti naš komandant, ki je bil tako dober tovariš. Vsakdo ga bo obdržal v najlepšem spominu, saj tovariš Milče ni bil kot je toliko drugih, bil je pač komandant in tovariš in obratno. Ni poznal razlik, vsi so mu bili vedno tovariši in nič več.

Stali smo bili v zboru, obrazi so nam bili resni. Vsak izmed nas si je želel biti odločilni faktor, ki bi njega lahko zadržal v našem odredu i za nadalje. Pred nas je stopil on, iz obraza si mu lahko bral, da mu je tudi težko zapustiti svoje ljubljene tovariše, s katerimi je ustanovil naš odred. Spregovoril nam je par besedi v slovo. Te besede pa niso bile takšne, kakor smo jih bili od njega vajeni, kadar je govoril kot komandant. Imeli smo občutek, da se ne poslavlja komandant, temveč naš najboljši prijatelj, naš oče.

V imenu vseh borcev našega odreda se je od njega poslovil polit. komisar II. bataljona, ki mu je v lepih besedah izrazil vse spoštovanje kot enemu najstarejših borcev, našemu dobremu tovarišu in komandantu.

Vedeli smo vsi, da njega kliče služba in sposobnost na višji položaj. Vemo, da bo na novem položaju mnogo več koristil skupnim stremljenjem za čimprejšnjo in dokončno zmago nad okupatorjem. Vemo, da se bo hrabro boril, da bo uspešno vodil odrejeno mu edinico, morda prav blizu nas, toda kljub temu je bilo mnogih oko ročno. To je videl tudi on in postalo mu je mučno, zato je pozval pevce, da zapoje kaj veselega, samo da preneha to mučno stanje. Toda tudi tem ni uspelo spraviti razpoloženja na veseli tir...

Stisk rok in slovo je bilo končano.

II. B. 1944/9090

Tovariš Milče, mnogo sreče na tvojem novem mestu Ti želimo vsi in prav mnogo uspehov!

Dragica (Zaščitni vod štaba J.B.odreda):

~ Želja ~

Pod korakom partizana
jesensko listje spet šumi.
Kje si ti svoboda zlata?
Tebe od nikoder ni...

Zima že se približuje,
ki prinese sneg in mraz.
Kje si ti svoboda zlata?
Pridi, pridi, zadnji čas...

Pa če tudi ostra zima
bo prikimala do nas,
partizan z glavo ne klone:
on ne zmeni se za mraz.

Saj za zimo zopet sonce
svojo moč dobilo bo,
kmalu se bo to zgodilo,
da se svojci vidimo...

Rado (zaščitni vod štaba J.B.odreda):

Pod listjem

Kot bataljonska bolničarka sem odšla z mitraljezko trojko v skeljo. Temna noč nas je spremljala in po zamrznjeni zemlji smo se premikali drsajoče in skakajoče, da bi nas bilo kar zabavno opazovati. Prišli smo v bližino našega cilja. Nihče izmed nas ni poznal te vasi. Ucvrli smo jo kar preko travnikov in njiv, brez

vsake orijentacije. Na isti način so ostale edinice naskočile vas.

Na desnem hribu se je zasvetilo, že je počil prvi strel, začele so švigati rakete, tudi so že začele reati strojnice. Švabi so nas zavohali. Očividno jim je naša akcija prišla na uho in so postavili okrog vasi močne zasede. S strahom sem zrla na osvetljeni prostor okrog sebe. Pred seboj sem zagledala visoko hišo, bivši hotel, ki je bil krog in krog zavarovan. Ležali smo pred največjo sovražno trdnjavo. V trenutku smo bili domenejni. Kakor hitro so za trenutek prenehale rakete z razsvetljava, smo hitro skočili preko plotu na dvorišče neke kmečke hiše in - smak v listnjak. Tu smo se odločili počakati ugodnega trenutka za odhod. Le tovariš Ludvik je trmoglavo silil nazaj. Pustili smo, da je šel. Toda že v naslednjem trenutku ga je "šarec" podrl... Mi smo se zarili še globlje v listje, ker so bili Švabi že prav blizu, kar smo sklepali po njihovem govorjenju. Cev naše strojnice in cevi dveh pušk so molele izpod listja, bombe pripravljene v rokah. Pričakovali smo boj na življenje in smrt. Zaslišali smo ječanje ranjenca, ki na je bil Nemec. Kmalu smo zaslišali tudi klic: „Mein Gott! Herbert ist tot!“ Znamenje, da sta tik nas padla dva Švaba. Vsa bitka je trajala dobro uro, nakar so prenehale strojnice s svojo smrtonosno pesmijo, metaleci min in puške so utihnile.

Bilo je proti drugi uri zjutraj, mi na čisto premrli v listju. Po končanem boju so se umaknili h kasarni, odkoder so pošiljale patrole v bližnjo okoliščo. Svoje ranjence in mrtve so pobrali. Vse to smo opazovali skozi hlode in špranje našega listnjaka. Meni je bila v glavi le moja mamica, le nje sem se spomnila v tej težki uri čakanja.

Počasi se je zdanilo, čez dvorišče je prišla švabska patrola. Pričeli so s hišno preiskavo najprej v hiši, nato na škednju. Bili

so natančni, to smo opazovali iz svojega skrivališča. Naš listnjak se jim ni zdel sumljiv, pustili so nas na miru in odšli dalje k sosеду..

Kmalu za njimi se približa listnjaku domači devetletni Jakec s kanelico mleka v rokah. Misel mi ni dala miru, prav tiho sem ga poklicala. Ta se je prestrašil, a v hipu razumel situacijo in se previdno približal listnjaku. Čez deset minut je bil že drugi njegov prijatelj tu. Prišel je s kolesom in nam javil, da fantje drže stražo in oprezujejo ter imajo namen, nas varno spraviti iz vasi. Končno nas je presenetila tudi gospodinja s toplo kavo, ki jo je imela v košu za listje. Hrabri pionirci so držali cele štiri ure stražo, oprezovali za Nemci in nas o njihovem kretanju stalno obveščali.

Opoldne priteče Jakec z novico: „Žandarji so vsi pri kosilu, le eden je pred hišo, a ta je brez puške.“ Skočili smo pokonci in se lahko ozirali na vse strani. Kot srne smo se pogrnali proti bližnjemu gozdu in smo ga srečno dosegli. Svaba nas je opazoval, a nam ni mogel do živega.

Tovariši so nas presenečeni sprejeli v svojo sredo. Povedali so nam, da se je akcija zelo uspešno končala. Le mi smo bili pogrešani in so že dvomili, da smo še med živimi. Niso nam mogli verjeti, da so nam mladi pionirčki na tako hraber način pomagali do rešitve.

Vsa čast hrabrim, mladim pionirjem.

Jarec Miran (II. bat.):

Na straži

Nad bohinjso dolino se noraja lepo jesensko jutro. Stojim na straži, tesno zavito v plašč, saj je že kar hladno to jesensko jutro,

ter gledam v dolino.

Pred menoj megleno morje, nad jezerom v ozadju pa še nejasni obrisi visokih skalnatih gora. Počasi se prične megla dvigati in izza vrhov zasijejo prvi sončni žarki. Iz obrisov gora se izločajo skalnate gmote, mogočno in veličanstveno kraljujejo nad to našo divno bohinjsko dolino. Prevzet gledam to krasoto, pogled mi gre zopet v dolino, tja do meglene morja, tja do jezera in dalje do Savice. V duhu jo gledam pred seboj in tedaj se spomnim besed velikega Slovenca, našega največjega pesnika Francefa Prešerna, ki pravi:

„Manj strašna noč je v črne zemlje krili
kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi.“

Sreča za naš ubogi, trpeči, zasužnjeni narod, da se je spomnil teh velikih besed ter se zavedel njihovega pomena. Dvignil se je, ki je tisoč let hlapčeval germanstvu, ki ga je ta lačni germanski pes ves čas izkoriščal, troinčil in mučil. A uničil ga ni. Ta narod je vstal in zaklical v svet: dovolj smo trpeeli. Od danes naprej naš slovenski narod ne bo več rob Germanu, otresel se bo verig, pa če ga to stane življenje. In prijel je za orožje ter pričel z borbo. Težka je bila ta borba, še težja, ker se je celo med našim narodom dvignil izmeček ter udaril po naših najboljših sinovih, po naših partizanih. Bile so žrtve, bilo je tropljenja, bilo je pomanjkanja, a podlegli niso. Podlegli niso zato, ker so se zavedali, da umre slovenski narod, če podležejo oni. In zanj, za svoj ljubljeni slovenski narod žrtvuje rad vsak partizan vse, celo svoje življenje.

Mraz me strese, zdrznem se, kakor bi se zbudil iz sanj ter pogledam predse. Ljudi se mi krasen pogled, mogočen pogled: planine se kot velikani dvigajo visoko v nebo in vse skale kar žare v rdeči barvi. Barva krvi, barva naših bratov, ki so za osvoboditev naše dežele dali svoje življenje.

Rdeče so te planine kot je rdeča večerna zarja na nebu. Pa saj je to zarja, zarja jutrišnjega dne naše svobode...

Jože (I. bat.):

Črtice iz Rusije

15. avgusta 1942. leta sem se odpeljal v Rusijo z gradbenim vlakom nekega podjetja iz Celovca. Vozili in vozili smo se, da nam je že vsega presedalo, posebno še, ker je bilo peklenško vroče. Bila je namreč precej huda suša, kajti onkraj češke meje že dva mesca ni bilo nobenega dežja. Vozili smo se kar v kopalnikih na strehah vagonov, pa nam je bilo še prevroče.

Po entedenski vožnji smo prispeli v Varšavo. Ustavili smo se v predmestju, pravzaprav v pravem mestu, v Varšavi-Pragi, kjer smo ostali pet dni. Tu smo doživeli prvi ruski nočni napad.

Nočni bombni napad je bil za nas nekaj groznega. Naprej so nametali nad mesto svetlobne krogle, ki so svetile po četrto uri, nato pa začeli bombardirati. Val za valom je hrumel nad mesto, bobnelo je tako, da smo mislili, da je prišel sodnji dan. Po dveh urah je bilo peklenškega trušča konec, samo nekaj ogromnih požarov je še pričalo o pravkar prestani grozoti.

Čez kako uro je privozil na postajo dolg tovorni vlak. Hrumelo in bučalo je kot v panju. Najprej sem mislil, da je privozil vojaški transport, toda ne dolgo, kajti od tam je prihajala čudna zmes joka, tarnanja, prošenj, prerekanja, vpitja, - kot od pogubljenih duš.

S tovarišem iz Bohinja sva šla poledat, kaj je pravzaprav. Vsi vagoni so bili zaplombirani in v linah vagonov je bila bodeča žica. Tovariš iz Bohinja je splezal do line nekega

vagona, v tem pa se je razlegel z drugega konca rezki „Halt“. Kakor bi mignil sva bila preko tira pri našem vlaku. V tem je že počil nekaj strelov za nama, tod k sreči sva bila že v vlaku. Spogledala sva se, češ, v Rusiji pa rado poka. Tovariš mi je pa povedal, da mu je iz vagona, na katerega se je povzpel, udaril v nes neznošen smrad.

Na eni strani se je trušč še stopnjeval. Vpili so in prosili za vodo. Morali so biti strašno žejni, kajti vozili so se že tri dni, kakor smo zvedeli naslednji dan, v neznošni vročini, po sto v enem vagonu, brez hrane in brez vode. Nekaj naših je prosilo straže, da jim dovolijo prinesiti malo vode, pa so jim odgovorili, da je to strogo prepovedano in da bo vsakdo ustreljen, kdor se bo približal vagonu.

Reveči so vpili celo noč po vodi. Tudi streljanja je bilo še dosti. Bila je grozna noč, nihče ni mogel spati. Proti jutru je odpeljal transport dalje.

Zjutraj me pride buditi tovariš. „Poglej skozi okno,“ mi pravi z obrazom polnim gneva. Ob tiru kakšnih petnajst metrov od nas je na obeh straneh ležalo polno trupel, moških, ženskih in otroških. Skušali so uiti temu neznošnemu trpljenju, pa so jih rablji neusmiljeno postrelili, celo otroke. Ležali so tam popolnoma goli. Vprašali smo nekoga od SS, kdo da so to, pa nam je odgovoril: „Judje.“

Cez dve uri smo se odpeljali naprej, mimo kadečih se ruševin, posledic ponočnega bombardiranja. Našteli smo šest popolnoma uničenih tovarn. Opoldne pa smo brali v „Warschauer Zeitung“ poročilo o bombardiranju. Glasilo se je: „Sovjetski zračni razbojniki so bombardirali stanovanjske četrti v mestu brez vojaškovažnih ciljev. Nastala je škoda na stanovanjskih poslopjih. Civilno prebivalstvo je utrpelo izgube.“

S kakšnimi mislimi in občutki smo to čitali, si vsakdo lahko sam predstavlja.

Rado (II. bat.):

MOJ PRIHOD V PARTIZANE

April leta 1941. V par dnevih se je zrušila trhla zgradba Jugoslavije. Četa, pri kateri sem služil, je razpadla takoj, čim je bil ukazán prvi umik. Po dvehurnem maršu smo se porazgubili oficirji in moštvo, brez slovesa, kakor Judeži, ki so izdali svojo domovino. Poizkusil sem, prebiti se do Bosne in naprej z umikajočo se jugoslovansko armado. Po treh dneh bridkih razočaranj sem se moral vrniti iz Karlovca, ker so hrvaški ustaški izdajalci vse razorožili in poslali v nemško ujetništvo. Da bi pa človek našel le enega tovariša, ki bi imel iste namene, je bilo izključeno. Tudi ljubljanski akademski prostovoljci so se razočarani vračali domov. S povešeno glavo in s težkim srcem sem se vrnil v sužnost pod okupatorja. Večina je vsevprek sramotilno zasmehovala našo izgubljeno domovino.

Šele kri naših fantov, ki je kmalu začela teči v potokih pod streli švabskih rabljev, jih je izpametovala. Ljubil sem svojo domovino, ker sem tako vzgojen in že v gimnazijskih letih sem bil prepričan, da bi bila edino mogočna matjuška Rusija zmožna ščititi nas in vse male narode pred nenasitnim apetitom fašističnih sosedov. Toda šele z nastopom Rdeče Armade proti našemu zatiralcu, sem si bil popolnoma na jasnem o odločilni vlogi, ki jo bo igrala bratska Rusija v naši usodni borbi za svobodo slovenskega naroda. Zame je bil 22. junij 1941. praznik. Zopet sem dvignil glavo trdno zaupajoč v zmago naše pravične stvari in razmeroma pozno sem se odločil, da stopim aktivno v borbo. Prijavil sem se najbližji partizanski edinici. Napeto sem

pričakoval, kakšno bo življenje v partizanih, v gozdu. Ko pa mi je prvi partizan podal roko ob svidenju in mi jo krepko stisnil, so izginili vsi pomisleki in neki nemi strah iz mene. Partizanska puška me je vzela v svojo zaščito. Po treh letih neprestane negotovosti sem se prvič čutil varnega pred potovanjem v znane begunje. S tovarišem sva kmalu naletela na partizansko patrolo, katera naju je že čakala, in še štiri tovariše novince. Po napornem potovanju smo prispeli do nekega šenika, kjer so nam odkazali ležišče. S tovariši novinci smo se zarili v seno z zavestjo, da smo po dolgem času zopet svobodni. Brez skrbi smo si izmenjavali svoje pomisleke in prve vtise našega mladega partizanstva, začeli smo debato o novem redu v svobodni državi, ki je tako blizu. Ti razgovori so nas kmalu uspevali. Sledečega jutra nas je tovarišica presenetila s prav okusnimi žganci in pa črno kavo.

Prevzel nas je kurir in odšli smo v bataljon. Po naporni hoji po temnih smrekovih gozdovih smo prispeli na položaj. Po potrebnih formalnostih sem šel v odrejeni mi šator, kjer so mi novi tovariši podali roke, prav kakor malo preje, ko smo se rokovali s tovarišem komandantom in politkomisarjem.

Začel se je prvi dan mojega partizanskega življenja.

Tepina Zvonko (III. bat.):

Sest ljubkih deklet

Stisnjeni pod odejo poslušamo težke deževne kaplje, ki udarjajo ob svilo naših zelenih šatorov. Nekatero udarijo skozi, se razprše v tisoče drobnih kapljic, ki se potem usedajo na nas. Že peti dan dežuje, pa tudi naši obrazi so postali nekam deževni. Govorimo bolj malo. Vsakdo se stisne tako, da bi ga

čim manj božale te tako majhne in zopet tako hladne kapljice.

Dežurni čete pričofota po ozki stezi, polni blata in brozge, v naš šator. Vse po vrsti si nas ogleda, ko si nas dobro ogleda, ukaže: „Deset prostovoljcev za vojaško akcijo.“ Kljub temu, da je bilo tako slabo vreme, se jih je javilo kar sedemnajst. Dežurni je videl, da jih je sedem preveč in da se izogne zameri, skliče vse v zbor, kjer je določil prvih deset za nameravano akcijo. Tako nas je deset stalo v zboru in čakalo komandanta, da nam da potrebnih navodil. Kmalu je prišel in nas najprej vprašal, ali nas je kaj strah in ali imamo zadosti municije. Seveda smo mu odgovorili, da nihče nima strahu in da je streliva zadosti. V mislih sem že videl omahujoče Svabe pod točo naših krogel. Ostro povelje: „Na levo! V kolono po eden!“ me je streznilo. S tovarišem komandantom na čelu smo korakali po ozkih stezicah vedno niže in bliže našemu cilju. Vreme je bilo še vedno nepopustljivo v svojem naliivu, mrzle kaplje so nam udarjale v obraz. Hodili smo še kaki dve uri, ko izza smrek zagledamo malo vasico. Komandant nas je zabeljal v leseno uto tik za vasjo. Spraševali smo se po tistem, kje bi neki mogla biti ta vojaška akcija. Vprašanje pa je bilo takoj rešeno. Nakrat zagledmo šest ljubkih tovarišic, ki so prihajale iz vasi in bile preobložene s paketi. Torej tu je ta nevarna vojaška akcija, smo se namah vsi nasmejali. To so bile SKOJ-evke iz doline. So že tu. Videli smo samo ljubke obraze deklic in mile obraze ter nežne roke, ki so nam radodarno delile belo kavo, ki je bila izredno sladka, kruh z maslom, pakete in podobno.

Lepo se jim z hvelimo, hato jim zapojemo še par partizanskih pesmi, se veselo poslovimo in počasi krenemo proti našemu taborišču. Ne čutimo več deževnih kapelj, naše misli pa so bile pri delavnih ljudeh, ki so se v tem vojnem času izkazali tako zveste našemu trpečemu

narodu. Tem ljudem hočemo zaupati tudi no vojni, poiskali pa si bomo tudi tistih šest ljubkih deklic, ki jih imamo v tako lepem spominu.

NOVO

Komandant Jeseniško-bohinjskega odreda kapetan tov. Jernejec Franc - Milče je bil razrešen svoje dolžnosti in pozvan na višje mesto. Na njegovo mesto je bil imenovan bivši načelnik štaba J. B. odreda podporočnik tov. Čeferin Janez - Golob.

Akcije našega odreda

Dne 3. nov. 1944. je II. bataljon miniral železniški preput na progi Jesenice-Boh. Bistrica.

Dne 19. nov. 1944. je II. bataljon razdril cesto Gorje - Mrzli studenec na dveh mestih.

